

memo

aan: Plannen-makers
van: Laneco
datum: 12 februari 2015
cc: -
betreft: Quick scan flora en fauna Parkweg te Maarssen

1 Inleiding

Aan de Parkweg te Maarssen is de bouw van enkele nieuwe woningen voorgenomen. De bestaande woningen zijn reeds gesloopt. Het terrein ligt braak met enkele resten van funderingen. Ook enkele oude bomen zijn reeds gekapt.

Voor deze ingreep mag plaatsvinden, moeten de effecten op beschermde natuurwaarden in beeld zijn gebracht. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet 1998 en EHS) en soortenbescherming (Flora- en faunawet). Deze memo behandelt de resultaten van dit onderzoek, dat als een verkennend onderzoek; een quick scan, is uitgevoerd.

*Globale begrenzing plangebied te Maarssen
(luchtfoto Google Earth)*

2 Onderzoeksmethode

In deze quick scan worden op basis van een eenmalig veldbezoek op 29 januari 2015, biotoop-inschattingen en verspreidingsgegevens, uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van en effecten op beschermde natuurwaarden. Het veldonderzoek is uitgevoerd door ing. T. Brouwer en ir. D. van Pijkeren.

3 Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen

Het plangebied aan de Parkweg te Maarssen ligt middenin de bebouwde kom, aan de Utrechtse Vecht, die dwars door Maarssen stroomt. Alleen het noordelijk deel van het gebied maakt onderdeel uit van het plangebied.

In de omgeving van het plangebied zijn afwisselend oude en nieuwe gebouwen aanwezig. Er is veel ouder openbaar groen aanwezig en ook veel oudere bomen en groen in de omliggende tuinen. De meeste aan de Parkweg en aanliggende wegen gelegen woonbebouwing heeft een forse tuin.

De Vecht loopt langs het plangebied en heeft nauwelijks een natuurlijke oever. De oever is ter hoogte van het plangebied vrij steil en gaat direct over in de aanliggende tuinen van de huizen. Wel staan er veel oude bomen in de tuinen op de oever van de Vecht.

Het plangebied bestaat uit het noordelijk deel van een grotendeels braakliggend terrein tussen de Vecht en de Parkweg te Maarssen. Er zijn nog enkele overblijfselen van de fundering van de bebouwing aanwezig. In het zuidelijk deel (wat voor een klein deel binnen het plangebied valt) is de bebouwing recent weggesaneerd.

In het plangebied zijn nog enkele oudere bomen nabij de Vecht aanwezig; verschillende andere zijn recent gekapt. De oever is steil en heeft geen natuurlijke oeverbegroeiing. In de nog aanwezige bomen zijn geen holtes aanwezig. Verder is er geen begroeiing aanwezig en de bodem is kaal.

In het plangebied is de bouw van enkele woningen voorgenomen. De exacte plaatsing, vorm en inhoud van de nieuwbouw is nog niet bekend.

Indrukken van het plangebied (foto's Laneco).

4 Gebiedsbescherming

De ingreeplocatie ligt op ongeveer 1,5 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. De ingreeplocatie midden in de bebouwde kom heeft alleen via de Vecht een verbinding met dit beschermde gebied. Gezien de afstand en ligging heeft de ingreeplocatie geen relatie met de genoemde natuurgebieden en zijn er geen directe invloeden te verwachten. Echter, voor één van de aangewezen soorten in dit gebied; de meervleermuis, kan de Vecht een vliegroute vormen tussen foerageergebied en verblijfplaats. Deze waterminnende soort verplaatst zich over grotere watergangen. Door het verwijderen van de bomen en een toename van bebouwing met lichtuitstraling, is een toename van lichtinvloeden op de watergang mogelijk. Er zijn maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen. Als de maatregelen niet genomen kunnen worden, is nader veldonderzoek en mogelijk een vergunningaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig voor deze ingreep.

De ingreeplocatie ligt op ongeveer 500 meter afstand van de EHS. Vanwege de bovenstaande redenen zijn ook geen effecten op de EHS te verwachten.

5 Soortenbescherming

In het kader van soortenbescherming is de Flora- en faunawet van toepassing.

Algemeen voorkomende beschermde soorten

In en in de directe omgeving van het plangebied kunnen algemeen voorkomende beschermde soorten als mol, verschillende soorten muizen, spitsmuizen en algemene amfibieënsoorten als bruine kikker, gewone pad, middelste groene kikker en kleine watersalamander voorkomen. In het noordelijk deel van het plangebied en langs de oevers van de Vecht is nog veel begroeiing en beschutting aanwezig, waardoor deze soorten niet kunnen worden uitgesloten. Voor deze algemeen voorkomende beschermde soorten (Tabel 1 Flora- en faunawet) geldt een algemene vrijstelling op het aantasten van verblijfplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Planten

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten in het plangebied geconstateerd; geschikte standplaatsen zoals natuurvriendelijke oevers of voedselarme (zand)gronden ontbreken. Het grootste deel van het plangebied ligt braak, de oever langs de rivier is erg steil en bevat nauwelijks oevervegetatie. De aanwezigheid van strikt beschermde plantensoorten kan daarom worden uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Strikt beschermde soorten stellen ook meer strikte eisen aan hun leefomgeving. Van deze soorten kunnen in de omgeving en verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992, www.zoogdieratlas.nl) de soorten steenmarter, eekhoorn, waterspitsmuis en noordse woelmuis voorkomen. De aanwezige bomen in de omgeving kunnen leefgebied vormen voor een strikt beschermde soort als eekhoorn, maar op zichzelf zijn de aanwezige bomen in het plangebied geen essentieel leefgebied. Er zijn geen nesten in geconstateerd. De aanwezige oevers zijn te steil en niet natuurlijk genoeg voor de strikt beschermde waterspitsmuis en noordse woelmuis, die in natte, moerasachtige omstandigheden en langs structuurrijke oevers leven. Omdat er geen bomen met grote holtes of gebouwen meer aanwezig zijn, kunnen verblijfplaatsen van steenmarter worden uitgesloten. De aanwezigheid van verblijfplaatsen en belangrijke onderdelen uit het leefgebied van strikt beschermde zoogdiersoorten kan daarmee worden uitgesloten.

Vleermuizen

Vleermuizen zijn op te delen in gebouw- en boombewonende soorten. Daarnaast zijn er soorten die van beide elementen gebruik maken. Verder is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijven. Sommige soorten overwinteren in gebouwen, andere in grotten, bunkers, forten en kelders, en een derde groep overwintert in dikke bomen.

Gezien de ligging in de bebouwde kom en de verspreidingsgegevens (Limpens, *et al.* 1997; zoogdieratlas.nl) kunnen soorten als gewone dwergvleermuis, franjestaart, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis en watervleermuis in de omgeving voorkomen.

Omdat er geen gebouwen meer in het plangebied staan, zijn er geen potentiële verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten (meer) aanwezig. Als er verblijfplaatsen in de bebouwing aanwezig waren, kan dit niet meer worden vastgesteld, en effecten kunnen daarom niet meer worden bepaald. Hetzelfde geldt voor de al gerooide bomen. De bomen die niet zijn gerooid en nog in het plangebied staan bevatten geen holtes. Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen daarmee worden uitgesloten in het plangebied.

De Vecht langs het plangebied kan echter een vliegroute vormen voor soorten als watervleermuis en meervleermuis. Met de reeds verwijderde bomen is reeds sprake van meer lichtinvloed op de watergang. Met een toename van bebouwing in de toekomst ten opzichte van de originele situatie neemt de lichtuitstraling verder toe. Er zijn maatregelen nodig om effecten van een toename van lichtuitstraling op de vliegroute en daarmee indirecte effecten op verblijfplaatsen te voorkomen.

- Alleen lage buitenverlichting aanbrengen (tot max 1 meter hoog);
- Alleen naar beneden gerichte verlichting met gebundelde lichtstralen gebruiken;
- Verlichting niet richting de waterkant richten;

- Indien de achtergevel van een woning dichterbij dan 5 meter op de waterkant wordt gesitueerd dient door het aanbrengen van speciaal glas of een laag over het glas, die binnenkomend licht niet hindert, lichtuitstraling te worden voorkomen.

Optionele maatregelen om effecten verder te minimaliseren:

- Bij voorkeur oranje of amberkleurig licht gebruiken;
- Verder kan langs de waterkant een lage haag of (knot)bomenrij en opgaande beplanting worden gerealiseerd om een toename van lichtuitstraling te voorkomen.

De voorgenoemde maatregelen zijn niet nodig indien uit gericht veldonderzoek blijkt dat de watergang niet wordt gebruikt als vliegroute voor de water- en/of meervleermuis.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in de omgeving van de ingreeplocatie alleen de vogelsoorten koolmees, pimpelmees, houtduif en kauw gehoord en/of gezien. Alle vogels, en dan specifiek hun verblijfplaatsen (nesten), zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet. Aantasting en verstoring van actief gebruikte nesten is niet toegestaan.

Van de jaarrond beschermde vogelsoorten (LNV, 2009) kan de omgeving van de ingreeplocatie van belang zijn voor gierzwaluw en huismus; beide soorten komen voor in de bebouwde kom en nestelen in bebouwing. De mogelijkheden voor deze soorten zijn beperkt vanwege het ontbreken van bebouwing waar beide soorten in broeden en struikgewas waarin de huismus rust en slaapt.

Er zijn geen nestplaatsen van andere jaarrond beschermde vogels (zoals nesten van roofvogels) aangetroffen op of in de nabijheid van de ingreeplocatie. Op basis van de ligging in de bebouwde kom en het ontbreken van oudere bomen worden deze ook niet verwacht.

Vissen

De Vecht wordt niet aangetast bij de ingrepen. Effecten op beschermde vissoorten zijn daarom uit te sluiten.

Amfibieën

Het habitat van amfibieën is onder te verdelen in water- of voortplantingshabitat (vaak een poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen) en landhabitat (bosjes, struwelen e.d. en voor sommige soorten vergraafbaar zand).

Tegen het plangebied aan ligt een bredere watergang met vis. De watergang is daarom ongeschikt als voortplantingslocatie. Op de ingreeplocatie zelf zijn geen watergangen aanwezig. Effecten op voortplantingswateren zijn daarom uit te sluiten.

Ook heeft het plangebied vanwege het ontbreken van begroeiing geen belangrijke functie als landhabitat voor strikt beschermde amfibieën. Effecten op strikt beschermde amfibieën kunnen worden uitgesloten.

Reptielen

Uit Utrecht en haar omgeving is het voorkomen bekend van ringslang (Provincie Utrecht, 2003; www.ravon.nl); deze soort komt met name voor in de natte gebieden ten noorden, oosten en zuiden van de stad. Op en in de omgeving van de ingreeplocatie kan het voorkomen van deze soort worden uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikt habitat zoals natuurlijke oevers met ruige vegetatie. Effecten op reptielen kunnen worden uitgesloten.

Insecten en overige soorten

Beschermde soorten uit de soortgroepen insecten, en overige soortgroepen als mollusken, kreeften en tweekleppigen, komen alleen maar in natuurlijke omgevingen voor. Beschermde soorten uit deze soortgroepen worden op de ingreeplocaties in de bebouwde kom niet verwacht.

6 Conclusie

- In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn indirecte effecten op de aangewezen soort meervleermuis niet op voorhand uit te sluiten. Door maatregelen kunnen deze effecten worden voorkomen. Indien de maatregelen niet genomen kunnen worden is nader onderzoek naar het feitelijk gebruik van de watergang en een mogelijk vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. De maatregelen staan hieronder bij de vierde bullet beschreven.
- Gebiedsbescherming in het kader van de EHS is niet van toepassing op dit plan.
- De meeste (mogelijk) voorkomende beschermde soorten vallen onder de lichte beschermingscategorie van de Flora- en faunawet. Vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten mogen op basis van een algemene, landelijk geldende vrijstelling worden aangetast, zonder dat sprake is van procedurele consequenties.
- De Vecht kan een vliegroute vormen voor de watervleermuis en de meervleermuis. Er zijn maatregelen nodig om effecten op deze strikt beschermde soort (Tabel 3 Flora- en faunawet, bijlage IV Habitatrictlijn) en daarmee een overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.
 - Alleen lage buitenverlichting aanbrengen (tot max 1 meter hoog);
 - Alleen naar beneden gerichte verlichting met gebundelde lichtstralen gebruiken;
 - Verlichting niet richting de waterkant richten;
 - Indien de achtergevel van een woning dichterbij dan 5 meter op de waterkant wordt gesitueerd dient door het aanbrengen van speciaal glas of een laag over het glas, die binnenkomend licht niet hindert, lichtuitstraling worden voorkomen.

Optionele maatregelen om effecten verder te minimaliseren:

- Bij voorkeur oranje of amberkleurig licht gebruiken;
- Verder kan langs de waterkant een lage haag of (knot)bomenrij en opgaande beplanting worden gerealiseerd om een toename van lichtuitstraling te voorkomen;

De voorgenoemde maatregelen zijn niet nodig indien uit gericht veldonderzoek blijkt dat de watergang niet wordt gebruikt als vliegroete voor de water- en/of meervleermuis.

- Alle vogelnesten zijn in het broedseizoen strikt beschermd in de Flora- en faunawet. Er dient daarom buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) te worden gestart met werkzaamheden. Bij start in het broedseizoen moet door gericht onderzoek worden aangetoond dat er geen vogels broeden in en om het plangebied.
- Andere strikt beschermde soorten uit de Flora- en faunawet worden in en om het plangebied niet verwacht.
- Verder geldt altijd de zorgplicht, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaap seizoen) te starten met werkzaamheden.

Vrijblijvende aanbevelingen

- Als vrijblijvend advies wordt aanbevolen om de nieuwbouw geschikt te maken voor vleermuizen door het aanbrengen van 2 cm brede open stootvoegen op minimaal 2,5 meter hoogte in bij voorkeur de zuidelijke spouwmuur (niet boven ramen en deuren) of een houten wand met een kierende plank;
- Ook kan worden gedacht aan het geschikt maken van het pand voor huismussen door het 1-2 dakpannen hoger plaatsen van vogelschroot;
- Het pand is geschikt te maken voor gierzwaluwen door het aanbrengen van neststenen in de muur (minimaal 3 meter hoog) of het 3 cm. laten oversteken van de hoeknokpan. Een extra optie is het laten oversteken van alle hoekpannen indien ze direct aansluiten op de muur.

7 Bronnen

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen; Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV Uitgeverij.

Ministerie van LNV, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Provincie Utrecht, 2003. Soortbeschermingsplan voor de ringslang.

Internet

www.telmee.nl

www.ravon.nl

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

www.zoogdieratlas.nl